

2. Лисина М.И. Формирование личности ребенка в общении. Спб. : Питер, 2009. 320 с. : ил. (Серия „Мастера психологии”).
3. Познание человека человеком (возрастной, гендерный, этнический и профессиональный аспекты). [под ред. А.А. Бодалева, Н.В. Васиной]. Спб. : Речь, 2005. 324 с.
4. Практикум по детской психологии: [пособие для студентов педагогических институтов, учащихся педагогических училищ и колледжей, воспитателей детского сада]. [под ред. Г.А. Урунтаевой]. М. : Владос, 1995. 291 с.
5. Психолого-педагогическая диагностика: [учебн. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений]. И.Ю. Левченко, С.Д. Забрамная, Т.А. Добровольская и др.; [под ред. И.Ю. Левченко, С.Д. Забрамной]. М. : Издательский центр „Академия”, 2003. 320 с.
6. Развитие общения дошкольников со сверстниками. [под ред. А.Г. Рузской]. – М. : Педагогика, 1989. – 215 с.
7. Щетинина А.М. Восприятие и понимание дошкольниками эмоционального состояния человека. Вопросы психологии. 1984. № 3. С. 60 – 66.

УДК 376.018.43-056.262

Паламар Олена,

кандидат психологічних наук, доцент
кафедри офтальмопедагогіки
та офтальмопсихології НПУ імені
М.П. Драгоманова
(м. Київ, Україна)

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНТЕРАКТИВНОСТІ В ПРОЦЕСІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ОСІБ З ПОРУШЕННЯМИ ЗОРУ

Інтерактивне навчання, що спирається на природні джерела активності особистості (пізнавальний чи професійний інтерес, творчий характер діяльності, ігрові та змагальні елементи, емоційну насиченість діяльності), є одним із сучасних напрямів організації освітнього процесу.

Інтерактивність у навчанні забезпечується шляхом створення емоційно-стимулюючої атмосфери, виявлення поваги до всіх учасників освітнього процесу, застосування дослідницьких і пошукових технологій навчання, реалізації інноваційної діяльності, забезпечення умов для реалізації творчої активності і самостійності суб'єктів.

Поняття «активні методи і форми навчання», широко вживане у вітчизняній науці, та його зарубіжний аналог – поняття «інтерактивні техніки» мають певні відмінності у трактуванні. Відповідно до вітчизняної традиції, «активні методи і форми навчання» характеризуються спрямованістю на активізацію пізнавальної діяльності суб'єктів освітнього процесу шляхом постановки і розв'язання проблемних ситуацій і завдань.

Натомість «інтерактивні техніки», поряд з активізацією пізнавальної діяльності, передбачають створення умов для забезпечення активної міжособистісної взаємодії учасників заняття [2, с. 61]. Ефект активної міжособистісної взаємодії досягається за рахунок спеціального просторового розміщення учасників, організації співпраці у діадах, малих групах, створення умов для різних видів вербальної та невербальної взаємодії, забезпечення зворотного зв'язку. Інтерактивні техніки у традиціях зарубіжної практики мають більш локальний характер та

можуть застосовуватися і як складовий елемент інших форм навчання, і як самостійна організаційна форма, що містить інформаційно-пізнавальний, діагностичних, корекційно-розвивальний компоненти [2, с. 61].

Терміни «інтерактивне навчання», «інтерактивні технології навчання» найчастіше застосовуються у контексті дослідження і реалізації сучасних інформаційних технологій в освіті, її дистанційних форм, застосування електронних засобів навчання, освітніх онлайн платформ, які дозволяють учасникам процесу вступати у діалог з партнерами в усній чи письмовій формі, надають можливість миттєвого обміну інформацією.

Комп'ютерні навчальні програми також забезпечують безперервну діалогову форму взаємодії, надають можливість самостійного управління процесом і темпом навчання тощо.

С.О. Сисоєва підкреслює важливість дотримання основних принципів інтерактивного навчання, таких як: принцип діалогічної взаємодії; принцип співробітництва і кооперації; принцип активно-рольової (ігрової) організації освітнього процесу.

Сучасні реалії педагогічної діяльності актуалізують питання організації дистанційного навчання, зокрема забезпечення інтерактивності суб'єктів в процесі дистанційного навчання осіб з порушеннями зору. Як зазначає С.О. Сисоєва [1], про інтерактивність можна говорити за умови організації взаємодії, яка характеризується такими ознаками: негайність відповіді; одночасний доступ до інформації; адаптивність змісту, засобів, технологій; актуальний зворотний зв'язок; право вибору; багатовекторність спілкування [1, с. 42].

В процесі дистанційного навчання інтерактивність має технічні і педагогічні аспекти. Педагогічний аспект визначається можливістю педагогічного впливу. Технічний аспект забезпечується вибором засобів взаємодії.

В практиці організації дистанційного навчання осіб з порушеннями зору та забезпеченні інтерактивності його учасників ефективним і зручним інструментом виявляється освітня платформа Google Classroom, яка надає можливості комплексного керівництва процесом і контентом навчання. Інструменти освітньої платформи Google Classroom уможливають донесення та отримання навчальної інформації, забезпечують зворотній зв'язок між усіма учасниками дистанційного навчання (як в індивідуальній, так і груповій формі), надають засоби для дистанційного опитування (в усній чи письмовій формах), тестування, оцінювання навчальних досягнень осіб з порушеннями зору. Доступними є такі інтерактивні засоби навчальної роботи, як онлайн редагування текстів, таблиць, перегляд відеоматеріалів, прослуховування аудіофайлів та інше.

Інтерактивність та самостійність у процесі дистанційного навчання незрячих забезпечується шляхом використання традиційних інструментів зчитування текстової інформації з екрану за допомогою спеціальних програм озвучування або Брайлівського дисплею. Вибір інструментів зчитування інформації з екрану відбувається індивідуально і залежить від провідного каналу отримання інформації (слухового чи дотикового), що є оптимальним для конкретної людини. Програми зчитування з екрану використовуються, якщо є необхідність сприймання інформації на слух. У випадках, коли провідним є дотиковий канал отримання інформації, для зчитування з екрану застосовують Брайлівські дисплеї.

Оскільки в інтернет просторі більшість інформації представлена у візуальному форматі, особам з порушеннями зору досить складно нею скористатися. Вирішити означену проблему допомагають новітні функції, запропоновані компанією Google – розпізнавання зображення та автоматичного генерування опису зображення. Функція опису зображень у Google Chrome активується у налаштуваннях сторінки в розділі «Спеціальні можливості» (необхідно обрати опцію «Отримувати опис зображень від Google»).

Поширеною проблемою для осіб з порушеннями зору в процесі дистанційного навчання наразі є недостатність та недоступність необхідної інформації. Зокрема, отримання інформації з електронних носіїв утруднюється неможливістю зчитування текстів, представлених у PDF-форматі за допомогою програм автоматичного озвучування в режимі офлайн. Нажаль, найбільша кількість різноманітної текстової інформації в інтернет-джерелах (онлайн бібліотеках, сайтах та ін.) представлена саме у PDF-форматі.

Як позитив відмітимо, що в редакторах Google Документів закладено можливості роботи онлайн з файлами різних форматів (Word, PowerPoint, PDF та ін.) за допомогою програм читання з екрану, дисплеїв Брайля, а також екранної лупи. Як зазначалося вище, щоб скористатися цими функціями необхідно підключити налаштування «Спеціальні можливості»:

- «увімкнути програму читання з екрану»;
- «увімкнути підтримку дисплею Брайля»;
- «увімкнути повідомлення про зміни, внесені співавторами»;
- «увімкнути підтримку лупи» [3].

Якщо на комп'ютері вже встановлені програми зчитування з екрану, в деяких випадках необхідні додаткові налаштування. Наприклад, програма ChromeVox для роботи з редакторами Документів додаткових налаштувань не потребує. Програми NVDA, JAWS, VoiceOver для роботи з редакторами Документів потребують додаткових налаштувань, детально ознайомитися з якими можна на вкладці Google Chrome – Довідка – Редактори документів [3].

Також, іноді особи з порушеннями зору потребують безпосередньої допомоги або додаткового роз'яснення порядку виконання дій, необхідних, наприклад, для закріплення файлу з виконаним завданням у Google Classroom, для підключення до участі у відеоконференції Google Meet, для налаштування спеціальних можливостей в редакторах Google Документів тощо.

Список використаних джерел:

1. Сисоева С.О. Інтерактивні технології навчання дорослих: навчально-методичний посібник. Київ, 2011. 324 с.
2. Технологія роботи організаційних психологів / За ред. Л.М. Карамушки. Навч. посіб. Київ, 2005. 366 с.
3. Довідка – Редактори документів. Режим доступу: URL: https://support.google.com/docs/answer/6282736?p=accessibility&hl=ru&visit_id=637509132631995215-1178914044&rd=1#zippy=%2Cchromevox%2Cnvda%2Cjaws%2Cvoiceover

УДК 376. 091. 33 – 027. 22 – 056. 29

Панченко Тетяна,
кандидат психологічних наук, КЗ КОР
«Білоцерківський гуманітарно-
педагогічний фаховий коледж»
м. Біла – Церква, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ ФУНКЦІЙ ОПОРНО- РУХОВОГО АПАРАТУ

Одним з видів діяльності, у процесі якої вирішуються загальні та корекційні завдання в роботі з дітьми з порушеннями опорно-рухового апарату є гра. У процесі гри відбувається пізнавальний розвиток дітей: здобуття і закріплення уявлень про навколишній світ, активність і глибина сприйняття світу, зіставлення предметів за різними ознаками, їх сортування;